

Föreningen Gamla Carlsrona

70 år - 1945 - 2015

Medlemsblad - 30:e årgången

Ritad av Sten Ljungerantz

Kaulskroniten

2:2015

Redaktören har ordet!

Välkommen till Kaulskroniten nummer 2 jubileumsåret 2015.

Låt mig än en gång, den 62:a i ordningen, guida er i det gamla Karlskrona med varierande stadsbilder och liten historik runt Grenadjärregementet för ca 100 år sedan. Det inledande vykortet är avsänt 25/2 1903 och visar hur bl.a. gamla linjeskepp användes för inkvartering av marinens beväringar.

Inledningen blir i övrigt vemodig. Då föregående nummer låg klart för tryck kom beskedet att boktryckaren Nils Abrahamson gått bort 12/2 2015 vid 90 års ålder och nu i juli att 90-årige legendariske tidigare ordföranden Bert Svanstein avlidit 15 juli. De båda studentkamraterna från 1943, och giganterna i föreningens historia, var de sista kvarlevande ur den styrelse jag själv invaldes i vid årsmötet 1976.

Bert Svanstein 26/12 1824 – 15 juli 2015

Det var under Berts ordförandetid 1970-1981 föreningen började växa. Kontoret var före det lokalen på Borgmästaregatan 1 tillkom i Berts tjänsterum på Lantbruksnämnden där Bert var byrådirektör. Där kom jag i kontakt med honom 1973. Återkommen från Malmö där jag var medlem i Hushållningssällskapet, sedan arbetet vid Saluhallsförvaltningen, sökte jag upp Bert för överföring till Blekinge läns Hushållningssällskap. Vi fann varandra direkt och mötet kom att innebära att jag omedelbart adjungerades till Gamla Karlskrona.

Som talare var Bert en bejublade publikmagnet som talade med humor och värme. Årsmötena under hans ledarskap fyllde konserthuset. På några år steg medlemsantalet med flera tusen medlemmar. Vi minns Bert som en av de viktigaste personerna i vår nu 70-åriga verksamhet. På annan plats i bladet skall jag försöka minnas personen

Bert Svanstein. Bert hade stor betydelse för mig, min utveckling och den kärlek till hemstaden som fått mig att hittills stanna drygt 40 år i styrelsearbetet.

Nils Abrahamson 12/12 1924 – 12/2 2015

Nils var välkänd i staden inte bara som boktryckare. Nils Abrahamson imponerade även som kunnig författare med kulturhistoriska motiv. Hans personskildringar med anknytning till marinen och Karlskronas historia som om Carl Tersmeden, P. G. Sparre, J. A. Wadman m.fl. bildar en värdefull dokumentation.

Nils var reservofficer i marinen och korresponderande ledamot i Kungliga Örlogsmannasällskapet och även en avhållen medlem i många sällskap från frimurarna, det litterära sällskapet Tolfan, SHT till Gamla Carlsrona. På Aspö, där Nils tills för några år sedan var sommarboende kom sommartennisen att framstå som hans livsstil.

1974 hade Erik Langemark valt ut ett antal av sina bilder för att Gamla Carlsrona skulle få göra en bok i färgtryck. Kostnaden översteg våra tillgångar så vi såg ingen möjlighet att förverkliga detta. Vi var på den tiden en ganska liten förening vad gällde medlemsantalet.

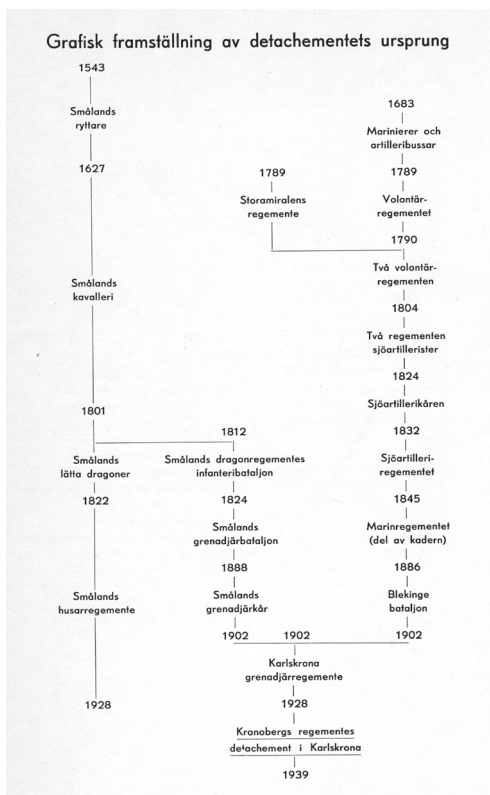
Nils erbjöd sig då att lägga ut för tryckningen och så blev det. Boken, årsbok 1975, blev en bästsäljare och först då pengarna började komma in betalade vi tryckkostnaden. 1975 upplät Nils också en föreningslokal på Borgmästaregatan 1 så vi kunde lämna den tråkiga källarlokal vi hyrde på Arklimästaregatan. Föreningens utveckling började ta fart tack vare denna insats. Årsboken 1975 planeras att utges som faksimilupplaga med några inledande tillägg som **årsbok 2015** då vi firar 100 års- minnet av Erik Langemark och föreningens 70 år. Det blir också ett minne av Nils Abrahamsson och hans betydelse för Föreningen Gamla Carlsrona.

Då jag skrev om vännen Erik Langemark i föregående nummer skrev jag att Långasjö, som Eriks far kom från, låg i västra Blekinge. Det var bristfälliga geografiska kunskaper, feltänkt, vilket medlemmen Sven Åke Persson uppmärksammade. Långasjö, som för övrigt har en välkänd kvarn uppsatt 1932 och ännu i bruk, ligger på andra sidan smålandsgränsen som grannsocken till Vissefjärda. (Sven Åke berättade även att Eriks mor Ellen Maria Petterson föddes i Ronneby 24/1 1887. Fadern Gustav Adolf var född i Karsamåla Västergård Långasjö).

Karlskrona Grenadjärregemente 1902 – 1939.

Detta stiliga kort av fotografen W. Eurenus Karlskrona är från då konung Oscar II 7 september 1906 besökte Karlskrona och Grenadjärregementet.

Grenadjärregementets ursprung.

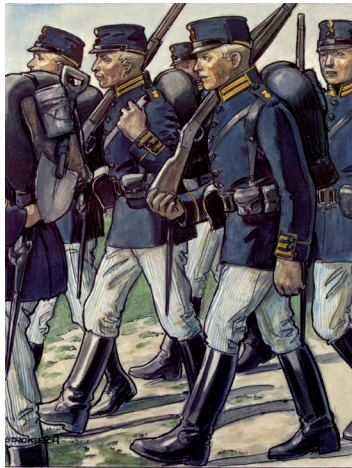
1928 – 1939 Kronobergs regementes (I 11) detachement i Karlskrona. Många känner i dag inte till att där Blekinge tekniska högskola (BTH) ligger

låg för 100 år sedan Grenadjärregementet. De gamla kasernbyggnaderna uppfördes inte, som många tror, för KA2 (Kustartilleriet) . Byggnaderna uppfördes ursprungligen åt Karlskrona Grenadjärregemente.

Kustartilleriet uppsattes (KA2) däremot 1902 i artillerikasernerna (bat. Af Trolle) vid Vallgatan. 1942-43 flyttade KA2 till Gräsvik och 1981 till Rosenholm för att 31 oktober 2000 upphöra.

Om Grenadjärregementet minner i dag namnet Grenadjärgatan, som börjar utanför kasernerna där Polhemsgatan byter namn till Walhallavägen, vid planen där f.d. Spårvagnsstationerna låg. (*Grenadjärgatan följer sedan strandområdet, vid sundet mot Arnö / Elleskär, fram till där Vanadisgatan leder upp till Polhemsgatan*).

Det vid Sjömanskasernen på Trossö (Sparre) belägna Marinregementet, uppsatt 1845, övergick i Blekinge bataljon 1886 för att från 1902 få namnet Karlskrona Grenadjärregemente åt vilket kasernerna vid Gräsvik byggdes.

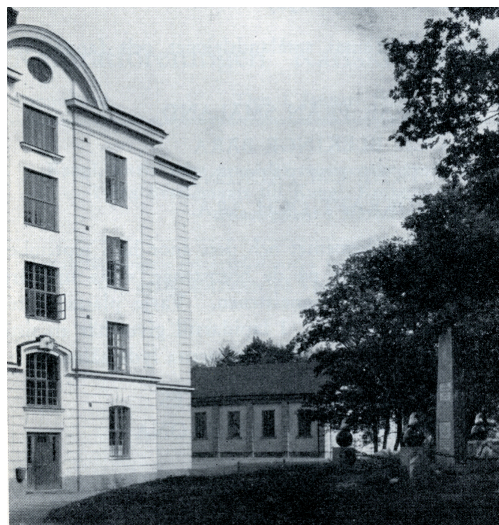

KUNGLIG SMÅLANDS GRENADJÄRBATALJON
Grenadjärer 1886

Ovan "Grenadjärer på marsch" 1886 av Einar von Strokirch.

Till höger: Grenadjärkasernen, kanslibyggnaden uppförd 1905. Minnesstenen över regementen från 1928.

Ursprunget till Smålands grenadjärer är anrika Smålands ryttare från 1543. De indelta ryttarna tilldelades liksom båtsmän och soldater torp och tillnamn. (*Som ex .: en anfader till mig som bl.a. deltog med Smålands ryttare i Pommern, Jöns Nilsson "Lustig", f. 1729 och död på Gibbarps ryttaretorp i Malmbäck Småland 1788.*)

*Till vänster:
Officerare vid
festlighet 1872. Einar
von Strokirch*

*Nedan:
Delar av bebyggelsen
på Gräsviksområdet.
Foto 1981 Gunnar
Ekström.*

KUNGLIG SMÅLANDS GRENADJÄRBATALJON

Officerare 1872

Ovan till vänster:
Byggnad på kasernområde, Gräsvik från grenadjärernas tid. Foto 1981
Gunnar Ekström.

Ovan till höger:
Bild som innebär nostalgiska minnen för många. Dansrotundan! Foto 1981
Gunnar Ekström.

Till höger: Grenadjärer av Einar von Strokirch. Uniformsbilderna, är utgivna, som vykort av Kronobergarnas Drillcorps.

(Redaktörens arkiv)

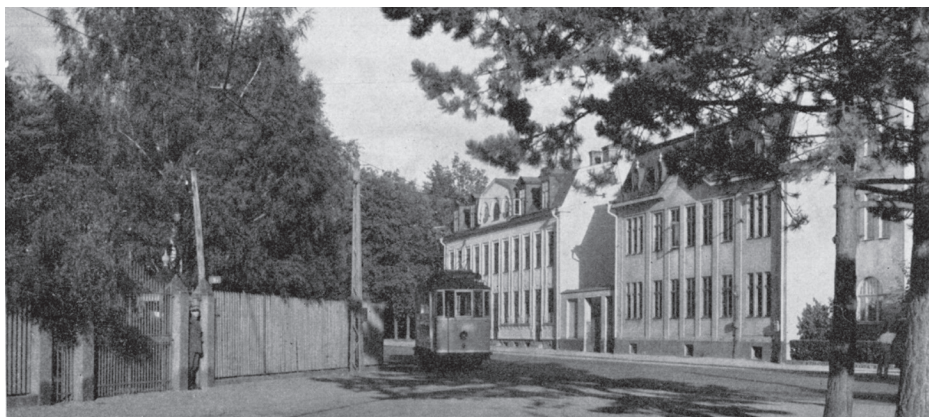
KUNGLIG SMÅLANDS GRENADJÄRBATALJON
Liten parad 1890

Soldathemmet ”Grenadjären”

Mitt för regementets huvudentré, och på bilden även spårvagnen, låg soldathemmet ”Grenadjären”.

Hur många minns i dag att det fanns ett soldathem här? Byggnaden med adress Valhallavägen 4, nr. 5 i kvarteret Ankarcrona, hade uppförts 1910. Från 1917 hade Karlskrona Grenadjärregementets soldathem inrättats här med medel från penninggåvor. (*Jämför med berättelsen om Militärhemmet inne på Trossö i föregående medlemsblad, berättad av Rolf Andersson.*)

Från mars 1928 gällde nya stadgar och namnet ändrades då till ”Soldathemmet Grenadjären”. Byggnaden är riven och ersatt med ett bostadshus.

Garnisionskapellet.

Vid Polhemsgatan, mitt för Vanadisgatan, börjar en liten backe upp till Galgmarken. På backens högersida når man efter ca 50 meter platsen där ett litet kapell byggts. En hel stadsdel med paradgata och kyrka var planerad men med behovet av nya hyreshus blev denna stadsdel inte som man 1902 tänkt. I dag är också Garnisionskapellet borta.

Silletorp och Rosenholm.

Då regementet var i behov av övningsområde inköpte staten 1914 två förnämliga herrgårdar med stora vackra tillhörande marker nämligen Silletorp och Rosenholm. Silletorp hade tillhört välkända familjen Thörn och Rosenholm kommandören och konsuln Adolf Palander. Fr. 1860 var han även delägare i Palanderska handelsgården och Brikettfabriken i Handelshamnen. Palander hade avlidit på den vackra egendomen Rosenholm i oktober 1912.

Silleatorps corps de logi.

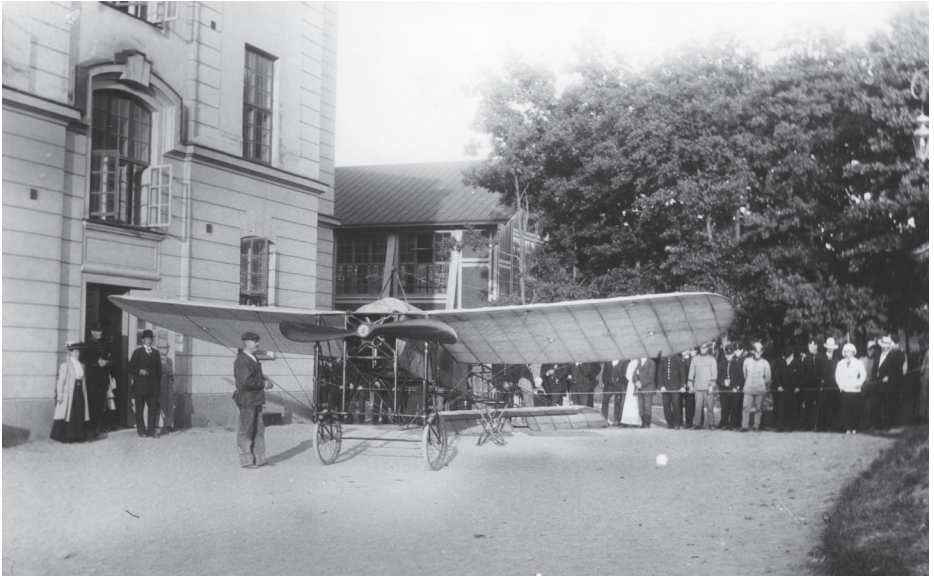
Luftvärnskulspruta i verksamhet. Fotot taget av fältläkaren Sigurdh Kihlstedt vid regementets sista övning i Rosenholm i augusti 1939. Märkligt med regementets avveckling just då 2:a världskriget bröt ut i september det året. Denna bild och övriga om Grenadjärerna utan angiven fotograf är hämtade ur bok av folkbildaren och författaren Sigfrid Leander född i Karlskrona (redaktörens bibliotek).

1942 övertog Kustartilleriet övningsområdet vilket innebar att även flottans skolor i begränsad omfattning övade på Rosenholm. Detta var anledningen att man kunde se trupp i marsch in och ut ur staden, Ofta såg man även de s.k. Valbåtarna (marinens grå roddbåtar) ros till Skönstavs militära fritidsläger där marschen till Rosenholm började.

Före 1914 övade såväl Grenadjärer som Marinregementet på Vämöslätten där nu infarten Österleden nu går fram.

Flyguppvisning på Grenadjärkasernen.

"Flygdoktorn" Enoch Thulin och hans "flygande maskin".

Fotografen är okänd. Bilden är hämtad ur Föreningen Gamla Carlcronas årsbok 2013. Det var första gången nymodigheten ett aeroplan gästade Karlskrona.

På Grenadjärregementet, ibland kallat I 7, (sjunde infanteriregementet) ägde under veckoslutet 13-14 september 1913 en tidig flyguppvisning rum.

Svenska flygindustrins grundare Enoch Thulin, född 1881, visade då upp sin skicklighet som pilot. 1912 hade han promoverats till fil. Dr. och kallades därför flygdoktorn. 1914 grundade han Areoplanfabriken i Landskrona. Thulin var uppvisningsflygare av rang och startade den legendariska flygskolan i Ljungbyhed.

1919 omkom Thulin i ett flygplanshaveri och fabriken gjorde samma år konkurs.

Flyguppvisningar i Karlskrona.

Doktor Enoch Thulin flyger lördag den 13, söndag den 14 och event. måndag den 15 sept. med start å Grenadjärregementets kaserngård.

Tid: 5—7 e. m.

Entré: 1 kr. första plats; 50 öre öfriga platser.

2 " " " för hela tiden.

8477

Rosenholm under krigsåren. Tyska fångar.

Det byggdes 14 logementsbaracker för att under 2:a världskriget kriget hysa de många inkallade beredskapsmän som inhystes här. Mot slutet av kriget användes en av barackerna och gamla marketenteriet i Rosenholm för internering av tyska soldater som deserterat och flytt till Sverige. Rosenholm och Gräsvik hade då, sedan 1942, tagits över av Kustartilleriet och tillhörde KA2.

Bilden nedan är från KA 2:s nedläggning 2000 vid avskedsceremoni på Stortorget. Foto Gunnar Ekström.

Fångområdet på Rosenholm inhägnades med taggtrådskrönt stängsel och beväpnad svensk militär bevakade internerarna. Dessa bestod av såväl meniga som officerare ur skilda vapenslag. Tiden detta pågick har undanhållits offentligheten och är fortfarande ytterst svårt att få uppgifter om.

Skarpt läge!

Där slutar mitt berättande om Grenadjärregementet. Då jag i slutstycket kom fram till 2:a världskriget vill jag visa en udda bild från Mobiliseringskajen på varvet under denna oroliga tid. Stadsministern, den trygge skåningen **Per Albin Hansson**, besökte Örlogstaden för att själv bevittna hur vi stod rustade.

På bilden går han ombord för att åka ut till befästningarna i skärgården. Fotografen är okänd och det var nog bäst så eftersom bilden togs i smyg inne på varvet mitt under kriget. (Per-Albin dog 6/10 1946).

Bilden "Folk" sid. 20 nr.1 2015. Bilden var inte hämtad vid B. Ekholms möbelfabrik som uppgivits på kortet. Fotografiet är från Kallinge och **Karlskrona fotoklubbs utfärd dit 1946**. Byggnaden är antingen flygets eller Kallinge gjuteris då båda dessa platser besöktes.

Nils-Harald Ottosson i Olofström som var med på turen minns att det var samma år som stadsministern Per Albin Hansson dog. Utfärden ägde rum 26/5 1946. Mitt i nedre raden står Nils Harald själv och t.h. om honom i skolmössa hans kusin Bengt Lundberg. Flickan intill är Eva Prag och bakom hennes skolmössa, i vit rock, hatt och svart slips, står Nils Haralds pappa, Wilhelm "Wille" Ottosson (SVEA). Flickan med skolmössa och mörk jacka, nr 2 t.h. om Wille, är Inga Prag. Snett framför henne står systemen Lena Prag. De tre flickorna Prag är döttrar till marinläkare Anders Prag mannen i golfbyxor emellan två av döttrarna på bilden. Prag var även läkare på "Mjöldroppen" N. Kungsgatan 10 dåtidens barnavårdscentral. Namnet kom genom att kvinnor som ammade kunde lämna överskott av bröstmjolk här.

Wille Ottosson var senare delen av sitt liv adjungerad till vår styrelse och hjälpte till vid försäljning m.m. som den gamle affärsman han var.

Här smyger jag, eftersom det i år är jubileumsår, in ett foto från konserthuset 1980. Styrelseledamöter i högtidlig förväntan inför att tilldelas kommunens kulturpris. På första raden Hans Göran Rydberg i samspråk med avgående sekreteraren Kerstin Söödö, med knäppta händer den adjungerade medlemmen Wilhelm Ottosson, avgående ordföranden Bert Svanstein, Ingegerd Åkesson, tillträdande sekreteraren tillika matrikelföraren Sten A. Petersson, adjungerade medlemmen Aina Hultman, tillträdande ordföranden Bengt Garting samt Åke Nordin.

Palanders hem på Trossö, stadens äldsta hus ?

Bostadshuset, i dag kommunalrådsstugan, vid den gamla handelsgården köptes 1855 av konsul m.m. Carl Wilhelm Palander. Då efter hans död på Rosenholms slott, familjens sommarresidens, detta såldes till Grenadjärregementet vill jag kort nämna något om just denna av byggnaderna vid handelsgården.

Från då Örlogsvarvet först byggdes på Wämö 1680 finns en teckning på ett större hus som var Flottans kanslihus.

Denna byggnad hade samma ålderdomliga tak och var troligen flyttad från Ronneby. Alla handlingar i stadens arkiv om gården förstördes vid stadsbranden 1790. Vid branden skonades denna gård och det finns ett envist rykte att det är detta hus som flyttats från Wämö hit. Karlskrona var, enligt privilegierna, befriat från erläggande av mantalsavgifter varför mantalslängder inte började föras förrän 1766. (*Första officiella folkmängdsuppgiften är från 1766 då staden hade 10018 innevånare. Karlskrona var då rikets tredje största stad en ställning man behöll till omkr. 1840. Uppgifter Bromé KSH 1930*)

Karl XII lär vid sitt första besök Karlskrona, 1698, ha övernattnat i huset (*enligt "Ett gammalt handelshus"*).

I boken "Ett gammalt handelshus" utgiven 1912, står det att detta kanske är stadens äldsta fastighet. Samma bok slutar med att "det är ett väl bevarat minnesmärke från vår stads första grundläggningsår".

Bilden ovan är tagen från Spårgatans utlopp i Drottninggatans förlängning sent 1920-tal. T. h. skimtar Brikettfabriken som tillhörde handelsgården. Närmast står en av stadens annonsplaceringar. Här passerade alla som reste med Stockholms- eller Tysklandstrafiken, eller kanske med ångbåt till Lyckeby, Krutviken, Verkö, Kyrkogårdsbryggan eller bara till Skogsparken mitt emot Hamnen. Annonsplassen var därför en väld vald plats.

7 december 1931 invigdes en reguljär ångbåtlinje (Ångfartyget Borholm) mellan Karlskrona och Gdynia i Polen. Denna trafik blev mycket populär men kriget ändrade allt. I dag finns åter populär passageraretrafik med STENA linjen mellan orterna.

Det blåser om Rosenbom!

Rosenbom, till höger på sin tidigare plats, ett stycke från kyrktrappan, är omhuldad och omskriven inte minst i Kaulskroniten under åren har hamnat i en varumärkestvist.

Alla känner väl till den rikskände tiggaren som frös ihjäl utanför Amiralitetskyrkan nyårsnatten 1717. Vad inte alla kände till var att Amiralitetsförsamlingens kyrkoråd varumärkesskyddat gubben då man inte vill att han skall förekomma i kommersiellt syfte. Lasse Carlsson tillverkar och säljer figurer av Rosenbom. Han äger även landets största figursamling med Rosenbomsmotiv. Men varumärket kände inte heller han till. Alla Rosenbomsfigurerna som såldes på Turistbyrån fick plockas ned från hyllorna. Snopet!

Många skrönor har skrivits om "gubben" som Selma Lagerlöf gjorde riksbekant. Med säkerhet vet vi att Matts Rosenbom dog den 31 december (nyårsnatten) 1717. Han och hustrun Ingelöf bodde i en stuga vid Björkholmsundet (i dag Chapmansplan) .

Till vänster: Rosenbom x 2. turistmagneten Rosenbom Gestaltas här av Lathi Svensson. Foto Gunnar Ekström.

Samling vid pumpen!

Här vid pumpen till höger vaskade gummorna som sålde fisk av sina händer och tomma tråldor. En och annan godbit kunde komma med. Detta tog naturens renhållare "hand" om.

Fiskbron

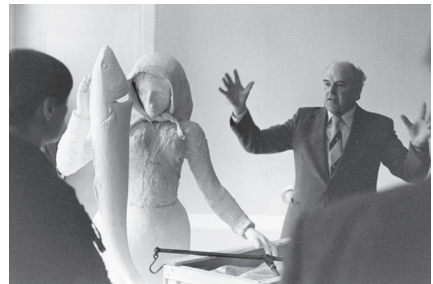
Måsar o trutar samlas på bilden ovan. Fisktorget var stort som marknadsplats förr. Den unika bilden överst på nästa sida som visar salustånden vid Fiskbron är nedklottrad med text. Ett gammalt vykort avsänt 27/2 1906, väl värt att visa.

Bilden visar de salubodar som fanns innan Saluhallen uppfördes, i Styrmansgatans förlängning ut på torget. Stadens ansikte och gatuliv har verkligen förändrats.

När storfiskarn talar om....

Ursäkta mig men jag måste bara få skämta lite när det gäller fisk. Naturligtvis är mitt kort taget då Fiskegumme- statyn diskuterades. Nog ser kommunalrådet Gunnar Boström ut att berätta en historia. ”Så här stor var gäddan jag fick upp vid Kungsbrown”.

NAEJs rullande postkupé.

NAEJ stod för Nettraby-Alnaryd-Elmeboda Jernväg med andra ord Krösabanan! Det legendariska krösnatågets resa började vid Skåningabryggan i Borgmästarefjärden med ångbåt till Nättraby hamn där tåget väntade.

Ett gammalt kort visar Nättraby hamn (skrevs då Nettraby). Stationen är den större byggnaden bakom båtarna. Det var en livlig trafik i hamnen då hundarna till Pahléns läderfabrik lossades här. Hit anlände då fotot togs också gods och passagerare till tåget. Vykortet är postat 1922.

1939 lades den smalspåriga järnvägen ned. Banan användes några ytterligare år för transport av grus från Tvings grustag.

Post och passagerare måste ju forslas till de då tätbefolkade samhällen järnvägen tidigare täckt. Man satte då in en buss med postkupé.

Bussen utgick från väntskjulet vid Skåningabryggan via CWJ och BKB-stationer till destinationerna. Detta var en tid då man värnade om service och postgång men den försvann snart. Att ta sig till Alnaryd utan bil är ju ett helt företag liksom att hitta en brevlåda i dagens Karlskrona. ”Allt går ju med elektricitet” d.v.s. datorer i dag. *(Anar Ni viss negativitet mot moderniteterna hos redaktören så är det fullständigt korrekt.)*

Hade man möjlighet att skaffa bil kunde man gå till **Fordsson**. ”Bilmotor” står det över affären i hörnet Landbrogatan/V. Vittusgatan som sålde Ford och Lincoln. Hur tankade man då sin bil? Jo se bensinpumpen mellan cyklisterna t.h.

Ekorrvägen.

Tidigare har jag nämnt om trafikomläggningen vid Bergåsa. I månadsskiftet April/Maj var första etappen klar och nya bron mellan Sunnavägen och Ekorr-

vägen, vid Vämöskolan, öppnades. Detta var ett möte mellan stadens första (Ekorrvägen) och tredje (Sunnavägen) infartsled.

Här leder Ekorrvägen mot Blå port där en minnesskulptur föreställande en blå port numera ställts upp. I min ungdom gick Ekorrvägen här mellan Liljekvists trädgårdsmästeri och järnvägsbanken.

Landsvägen mot Karlskrona blev här vid Blå Port (eller Borgmästarekrogen) till stadens infart. Infarten fortsatte på 1700-talet längsmed och förbi Tullskolan bort till broarna vid Tullholmen och över Landsväggsgatan på Pantarholmen till Landbron och centrala staden. Bild Olle Olsson.

Landsväggsgatan och Landbron.

Till höger Landsväggsgatan 5. 7och 9 fotograferade inför rivningen år 1966. I nummer sju, det stora tegelhuset, fanns en grönsaksaffär och Eric Håkanssons speceriaffär.

Bilden nedan visar Landbron före 1910.

*Bilden till vänster är från **Möllebacken och Bryggaregatan.***

*Nedan: Vart tog alla fristående korvkiosker vägen som denna vid **Ristorgsbacken.** Vid efterföljaren till denna, på 50 talet, var det vanlig att stanna till här då man varit på bio, eller ”strögat” på Ronnebygatan, för ”en smal kokt me brö”.*

Nedan en unik bild av ett hamnmagasin. Ett av många magasin i Handelshamnen fanns där Karlskrona Porslinsfabrik uppfördes. Porslinsfabriken som byggdes här är även den borta men där, i den f.d. fabriksbyggnaden, finns i dag förlags AB Albinsson & Sjöberg med porslins- och bilmuseér och Kommunens kontor.

Ronnebygatan (Hübendick).

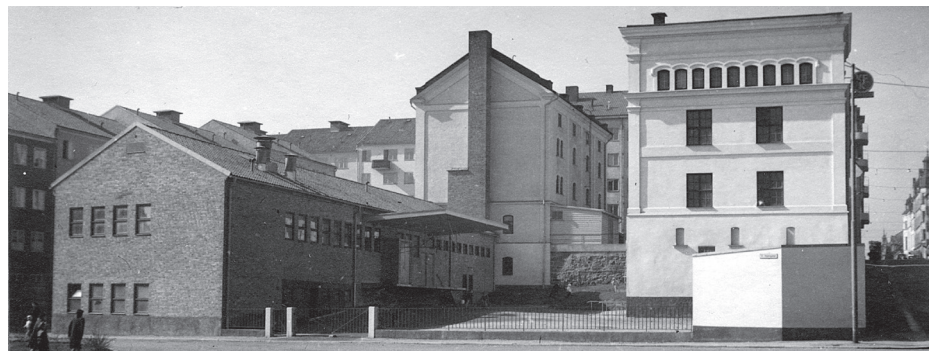

Två flickor svalkar sig med glass på stadens affärs- och promenadgata. I hörnet mot Smedjegatan ligger det vackra Hübendickska huset så kallat efter W. Hübendick som långt innan huset byggdes ägde stadens största bosättningsaffär grundad 4/6 1800. Då Gustav Quiding uppförde den nya byggnaden inrättades lokaler i det nya huset för den väletablerade firman. Quiding själv satte i huset upp sin samling ”Blekingestugan” som från 8/3 1901 blev Blekinge Museum.

Överkommissarien Johan Carl Jacob Hübendick var son till handlaren och född i Karlskrona 12 nov. 1801. Han var mycket stridbar med att försöka få Tyska församlingen till annexförsamling till Storkyrkoförsamlingen. Detta ställde till förtret i församlingarna. Hübendicks halsstarrighet tvingade fram beslut att församlingarna sammanslogs till Karlskrona stadsförsamling men att man måtte hålla båda kyrkorna i tjänst. Hübendick avled i Karlskrona 26 februari 1872 men huset, kanske stadens pampigaste, kallas alltjämt Hübendickska huset.

En natt på bageriet!

Kooperativa bageriet i kvarteret Skantze. Längst ned på Ronnebygatan mot hamnen i kvarteret Skantze (mellan Kyrkogatan och Drottninggatan). Efter en brand 14/10 1973 revs byggnaderna 1974.

Bageriet på 1950-talet.

Jag har ett udda tonårsminne härifrån med en något äldre kamrat uppvuxen i Malmö. Bertil, som han hette, imponerade på oss yngre grabbar med att han kände Anita Ekberg, dessutom var han fullkomligt besatt av att lyssna på Frank Sinatraskivor. Jag minns en speciell kväll, här på bageriet, tillsammans med Bertil och grabbarna. Bertils pappa var anställd där och Bertil hade ”lånat” pappans nycklar för att visa hur det såg ut där inne. Det gjorde inget intygade han men det blev en minnesvärd ”sightseeing”. Det doftade gott och på plåtar svalnade bl.a. nybakade stora chokladbiskviter. Bertil bjöd oss att smaka och vi åt en- två- tre- fyra var. De var fyllda med pärons makande ljusgrön cremé. Behöver jag tillägga att jag än i dag inte vill se sådana?

Tråkigt att byggnaderna försvann särskilt hörnhuset t.h. på bilden som hade vacker arkitektur. Det kan man inte säga om det fyrkantiga höghus som står på platsen i dag. En tid fanns även Sydöstran i byggnaderna. I slutet av 40-talet flyttade man verksamheten till tidningsofficinen vid Landbrogatan men nu i sommar flyttade man till Ronnebygatan och Tekniska skolans gamla hus (Bio-staden) där sedan en tid även Blt. finns. (*se bilden med cyklarna under rubrik Ronnebygatan ovan*)

Solförmörkelse!

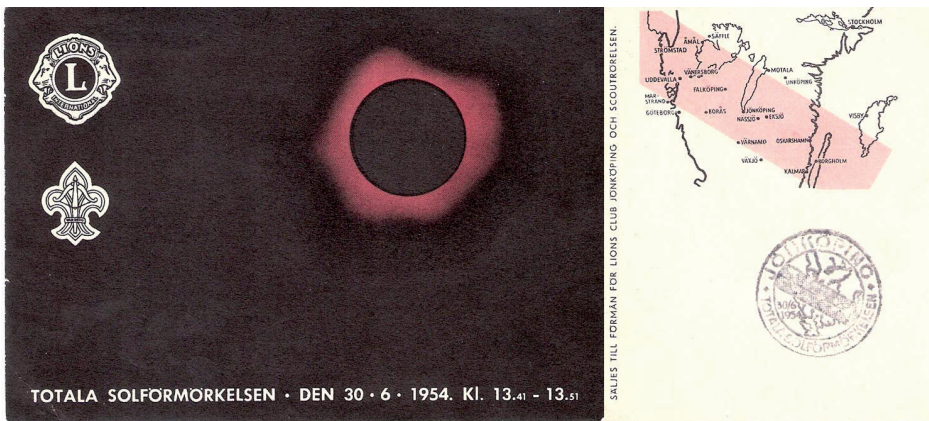
20 mars 2015 på förmiddagen i ett halvmulet Karlskrona. Folk stod och stirrade mot himlen och en partiell solförmörkelse som pressen gjort stor sak av. **Annat var det 30 juni 1954.**

Man kunde köpa speciella plastglasögon att hålla mot solen, tillverkade av Husqvarna borstfabrik. Ett scoop för den firman. Solförmörkelsen var inte helt total här i staden den gången heller, men det var den i Kalmar.

Min mors gamla moster Elna var väldigt intresserad av allt astronomiskt och ville en gång i livet uppleva en total solförmörkelse. Hon bad pappa hyra bil och bjöd oss med bara hon fick åka till Kalmar. Det blev så, glasögon inhandlades. Mot förmodan, för en 16-åring, blev det faktiskt en upplevelse. Mitt på dagen blev skymning och så en stund helt mörkt. Gatubelysningen tändes och fåglarna slutade sjunga. Men gryningen kom snart och efter ett besök på slottet och ett café åter hemresa till vårt älskade Karlskrona.

På det samtida vykortet från 1954 framgår vilka områden i södra Sverige som man på plats kunde uppleva den totala solförmörkelsen.

Redaktörens fantiserar!

Rätt ofta går jag till Trossö vårdcentral för provtagningar. Nu flyttas vårdcentralen till de lokaler polisen tidigare huserade i på Fortifikationsgatan, kv. Hjulhammar, vilka man anpassat. Mögel har angripit huset som en gång byggts för Posten vid Stortorget. Tanken är nu att helrenovera detta innan återflytt. Då jag var där i Juli gick jag runt och tittade och fantiserade som jag ibland gör.

Tänk om man lät vårdcentralen stanna i Hjulhammar som bara ligger något hundratal meter bort och bygga om till en saluhall här vid torget. Vi kunde få en riktig manuell ostaffär, slaktare, fisk o skaldjursspecialist och småbutiker där invandrare kunde sälja frukt, Backlava och annat speciellt. Det skulle också finnas någon eller några små serveringar. Kaklade väggar och kaklade pelare kan ersätta bärande konstruktioner. Hit hade då, garanterat, även turisterna sökt sig. Exteriört skulle naturligtvis byggnaden inte röras. Portar för in och urlastning uppföres på gårdsidan. Torghandeln utanför som för en tynande tillvaro skulle säkert få ett lyft.

Här pekar nyligen avlidne och mycket saknade Bert Svanstein ut posthuset på en modell då detta skulle uppföras.

Tänk om politikerna också kunde fantisera ibland!

Ett förtydligande till nr 1:2015 samt ett brev.

Tidigare styrelseledamoten och medarbetaren Carolina Moberg kommenterar text sid. 2 "FN veteraner och personal tillsammans med marinen och KA2...".

Ur hennes brev: *"Marinen är namnet på en av tre försvarsgrenar i det svenska försvaret. Marinen består av två vapenslag. Nämligen flottan och amfibiekåren, som tidigare hette kustartilleriet. Det borde alltså stå tillsammans med flottan och KA 2 eller enbart tillsammans med marinen"*.

Medlemmen Kenneth Netterström tycker att Daniel af Thunberg borde uppmärksammas mera. Det är ett tips till någon sakkunnig att skriva om. Något uppmärksammat för dockbyggnationen i Karlskrona har han blivit då under-teknad i Redaktören har ordet nr. 2 2011 sid. 23-24 nämnde hans insatser.

Jag tackar Carolina och Kenneth för deras synpunkter och med ovanstående blandning av dödsrunor (tyvärr), minnen, militärhistorik och gamla bilder vill jag önska Er alla riktigt skön höst och vinter.

Eder **Sten A. Petersson**

FGC:s aktiviteter under hösten 2015

Lördagen 10 oktober öppnar utställningen *”Erik Langemark 100 år - hans person och gärning” på Blekinge museum.*

Lördag, Söndag 17-18/10 Jubelkväll. Sång, musik och show.
Se annons sista sidan. (Biljettsläpp den 9 september)

Lördagen den 7 november. kl 14.00

Berättarcafé på Blekinge museum Så minns vi Erik Langemark

Torsdagen 26 november kl 18.30

I föreningslokalen berättar ordförande Göran Mårtensson och v. ordförande Rolf Andersson om ”FGC genom 70 år”. En historisk tillbakablick och om verksamheten idag. Vi bjuder på kaffe. Max 20 personer. Anmälan senast den 16 november.

Söndagen 29 november. Första advent.

Öppet hus i föreningslokalen kl 12.00 - 17.00 med sedvanligt adventsfirande med glögg, pepparkaka och kaffe. Välkomna!

Vid förhandsanmälan kan Ni anmäla under rubriken kontakt eller tala in på vår telefonsvarare 0455-10190. Vi anmäler aktiviteterna till ”BLT Kalendern” och ”SSD Idag”, dvs deras rapportering om **dagsaktuella händelser.** **Anmäl Dig i god tid!**

Reservation för eventuella ändringar.

FGC:s aktiviteter under våren 2016

Torsdagen 18 februari kl 17.00

Besök på Marinens Planetarium. Samling vid Amiralitetskyrkans Expedition. Fri entré. Anmälan senast 12 febr Guide: Bengt Fröberg

Lördagen 19 mars kl 13.00 Årsmöte. OBS! Ny lokal.

Stipendiater presenteras. Årsmötesförhandlingar. Plats: Blekinge museum, hörsalen.

Torsdagen 14 april kl 18.30

Kom och lyssna till gamla schlagers. Musikunderhållning med gissningstävling och prisutdelning. Musikledare Rolf Ch Johansson. Föreningen bjuder på kaffe och kaka. Förhandsanmälan senast 7 april. Lokal: Föreningslokalen Alamedan 11 A.

Torsdagen 1 maj 07.00

Samling på Sparregården. Vi går ”Reveljen” till Marinmusikkårens trevliga musik. Därefter morgonfika i Föreningslokalen, Alamedan 11A

Torsdagen 19 maj kl 13.00

Besök på Blekinge Museum, Rosenholm. Ta buss till Arena Rosenholm, från Parkgatan. Anmälan senast 12 maj. Guide: Annika Klar.

Torsdagen 23 juni kl 10.00

Lövmarknaden. Försäljning på den vanliga platsen vid Trefaldighetskyrkan. Öppet Hus i Föreningslokalen Alamedan 11A kl 12.00-16.00.

Torsdagen 30 juni kl 09.00 OBS! Tiden för avresan!

Buss avgår från Rådhuset, Stortorget kl 09.00 Vi avslutar vårens aktiviteter med vår omtyckta BUSSUTFLYKT med Trossö Buss som denna gång går i Västerled. Bindande anmälan senast 23 juni. Mer information i vårens program.

Föreningen Gamla Carlsrona

Bankgiro 387-1068

Organisationsnummer 835000-3482

Kaulskroniten, medlemsblad för Föreningen Gamla Carlsrona,

Nr 2, 2015, 30:e årgången. Upplaga 2950 ex. ISSN 0430-8433

Föreningen Gamla Carlsrona, Alamedan 11, 371 31 Karlskrona.

Telefon: 0455-101 90 (även telefonsvarare). **E-postadress: info@fgc.nu**

Välkomna till vår hemsida adress: **www.fgc.nu**

Redaktör: Sten A. Petersson, telefon: 0455-33 94 27

Layout: JIMLOS AB, Lars-Olov Stenborg, info@jimlos.se

För uppgifter i medlemsbladet ansvarar respektive författare.

Föreningslokalen är öppen **första helgfria onsdag varje månad klockan 14.00-19.00** från **september t o m maj**, dessutom efter telefonöverenskommelse.

Till minnet av Bert Svanstein

Av Sten A. Petersson

Några dagar efter julafton, 26 december 1924, föddes Eskil Bert Stellan som son till källarmästaren Edvin Svanstein och dennes hustru Annie f. Hall. I barn-
domshemmet på Ronnebygatan 47 fostrades även två syskon bröderna Stig och
Börje. Några sommarlov i tonåren med början 1937 tillbringades med familjen
i Sjuhalla där Svansteins hyrde bottenplanet på ett sommarhus. Familjen ägde
då även en kosterbåt med vilken många äventyr ägde rum på Danmarksfjärden.

Bert avlade studentexamen 1943 vid Karlskrona Högre Allmänna läroverk och
examen från Göteborgs Handelsinstitut 1946. 1947 ingick Bert Äktenskap med
Ebba-Lisa Sundewall. Efter tjänster vid Handelsbanken, Länsstyrelsen, Hus-
hållningssällskapet och Lantbruksnämnden blev Bert gemensam kamrer för de
båda senare och slutligen byrådirektör. Bert avled 15 juli 2015.

*Bert Svanstein intervjuas i den närradiokanal föreningen tidigare hade av
Bengt Garting som så småningom efterträdde honom som ordförande.*

Bert Svanstein var Föreningen Gamla Carlschronas ordförande 1970-81 då han
avgick vid årsmötet i mars. Bert hade varit vice ordförande från 1967 och med-
lem sedan tidiga 60 talet.

Bert Svanstein var aktad och älskad Karlskronit engagerad i många sammanhang. På bilden nedan samtalar han med f. riksdagsmannen, författaren Rickard Svensson, Kestorp Rödeby och greve Hans Wachtmeister Johannishus. På kavajslaget bär Bert föreningens medlemsnål och hembygdsförbundets minnesmedalj för Hembygdens år 1984.

Riktigt lokal kändis blev Bert under sin tid som föreningens ordförande. Under hans ledarskap hade föreningen verkligen stora framgångar. Till dess hade föreningen varit ganska liten men den nya styrelsen satte upp målsättningar för arbetet som att organisera detta så att medlemmar utanför styrelsen kunde få arbetsuppgifter. Vidare ökande av medlemsantalet och därmed föreningens storlek samt att öka allmänhetens kännedom om föreningen. 1975 hade föreningen över 1000 medlemmar och passerade föreningen Norden.

Tillsammans med Norden och stadens banker som stod för välfägnad och lokaler anordnades kurser med titeln ”Lär känna din stad” under ett flertal år. Kurserna blev ständigt fulltecknade och medlemsantalet växte och växte. Detta uppmärksammades av rikspressen. Fullbokade blev även föreningens möten som hölls för fullsatta konserthus.

Då Bert med årsmötet 1981 lämnade sitt uppdrag i styrelsen var föreningen uppe i mer än 4000 medlemmar och därmed landets största hembygdsgförening.

Tidningen Expressen med dess legendariske korrespondent i Karlskrona, Stig Alkhagen, ägnade en del utrymme åt den märkliga hembygdsgföreningen som bara växte. Tecknaren Åke Skiöld uppfattade Bert Svanstein så här.

Bert Svanstein älskade sitt Karlskrona vilket han ofta bedyrade och visade med sitt handlande.

Jag själv, sedan 30 år föreningen redaktör, var en av dessa då yngre som kom med i föreningens styrelsearbete på det tidiga 1970-talet och fortfarande verksam och Bert stort tack skyldig för min utveckling.

Bland Berts många andra åtagande i hemstaden fanns Druidorden, bordtennissällskapet "Frigg", Lions Club och Stadsbudskåren. Bert var stadsbud nr 9 och "kapitalkontrollant". Han gjorde ett stort arbete med kårens skrift "Karlskronavyer".

En engagerad Bert säljer "Karlskronavyer" tillsammans med Åke Nordin.

Bert var även en mångsidig författare. Bland hans skrifter kan nämnas "Sjuhalla förr och nu" 1997 i samarbete med Sjuhalla intresseförening, "Minnen från svunna arbetsplatser på Stumholmen" i samarbete med studiecirkeln "STUMMIS" och Blekinge Läns Hushållningssällskaps minnesskrift vid 175-års jubileum 1989.

Vi i Föreningen Gamla Carlsrona glömmer aldrig ditt ledarskap Tack för en mångårig fin vänskap.

Årsbok 2015

Årsbok jubileumsåret 2015 kommer att bestå av två delar för att celebrera våra 70 år och att det är 100 år sedan Langemark föddes.

Del ett blir en beskrivning av vår verksamhet genom åren och del två en faksimil av 1975 års bok med akvareller av Erik Langemark.

Bilder och berättelse insänt av Solveig Lütz.

Det kom ett långt handskrivet brev till mig från Örebro och medlemmen Solveig Lütz. Solveig berättar om sin barndom i Karlskrona och kompletteras med intressanta fotostatbilder. Jag återger brevet med viss justering, redigering och några egna bilder. Brevet dokumenterar dessutom mitt inlägg i Kaulskroniten 1:2009 sid. 5 om släkten Trovall-Lütz. (Fotografen Lilly Trovall-Lütz).

Jag tackar för bidraget och slutar detta lilla förord med bilden nedan som Solveig sände med, utanför själva berättelsen, som hennes morfar tagit på Östra Prinsgatan i samband med sprängningen av Hästkvarnsberget vid apparenjen mot Hästkvarnsgratan 1930.

Redaktören

Släkterna Lütz och Trovall

Johan Fredrik Lütz var född i Strassburg 1787 men 1818 befinner han sig i Karlskrona som korpral vid sjöartilleriregementet nr 49, är gift med Gustava Flodin och får sonen Carl Fredrik. I hans krets finns då även Jon Carl Christian Lütz född 1815 i Greifswald som tillhörde Sverige till 1814, Det kan tänkas att Gustava befunnit sig i Greifswald och att denne var parets gemensamme son. De skulle då flyttat till Karlskrona mellan 1815-1818.

Gustava är troligen dotter till Carl Magnus Flodin, korpral vid flottstationen och gift med Christina Ljung. Detta par är dopvittnen för familjen Lütz barn. Var det möjligen så att Gustava vid Sveriges förlust av Greifswald övertalade maken att flytta till hennes barndomsstad och ta anställning vid sjöartilleriet.

Utöver Carl Fredrik Lütz, vars ättlingar här upptas, hade stamfadern ytterligare söner som förde släktnamnet vidare. Jon hade två söner skrivna i Amiralitetsförsamlingen, de personer i staden Karlskrona som heter Lütz stammar från dem.

Carl Fredrik Lütz (1818-1883) blev underskeppare vid flottstationen och förblev hela livet skriven i Amiralitetsförsamlingen. Makan var dotter till fiskaren Pehr Carlsson. Sonen Axel (1846-1927) blev fanjunkare vid Kronobergs regemente och från 1894 bosatt i Almundsryd. Han var gift med Lilly Trovall.

Släkten Trovall var också knuten till flottstationen och Petter Trovall (f. 1770) är antecknad som muraregesäll inom stationen. Med makan Bria Cajsa Loftsmann hade han flera barn varav sonen Carl Lorentz Trovall (1812-1884 = Lillys far) blev postiljon i Karlskrona. Hans maka Mina Kaldé var dotter till ogifta Maria Kaldé i Karlskrona.

Axel och Lilly flyttade till Sävsjö 1889 och vidare till Ronneby 1892 samt 1904 till Ryd, först Kupersmåla och 1898 Ryds samhälle.

Axel Herman Lütz född 25/6 1846 i Karlskrona. Sergeant vid Kung. Kronobergs Regemente senare Fanjunkare. Vigdes den 24/3 1882 med postiljonsdottern Lilly Oktavia Elisabeth Trovall. Född den 19/11 1844 i Karlskrona. Lilly hade en fotoateljé på Amarilitesgatan 15 i Karlskrona. De födde Axelina Wilhelmina Fredrika Elisabeth 1/4 1883 och sonen Axel Henrik Bertil född 26/5 1884 i Karlskrona, De flyttade senare till Ronneby och därefter till Almundsryd i Kronobergs län 1894.

Mitt namn är Solveir Lütz, det är min mors flicknamn, jag är född Nilsson i Karlskrona 1958 och bor numera i Örebro. Jag längtar ibland tillbaka till tångdoft och småblåsten.

Mina föräldrar Nils och Maj-Britt bodde i tornhuset ö. Prinsgatan/ s. Smedjegatan (*Zacrissonska huset*) när jag blev till. Direkt efter min födsel flyttade vi till det nybyggda huset Ronnebygatan 10 i hörnet mot Bredgatan. Här utsikten från lägenhetens franska balkong mot öster och Stumholmen.

Min klasskompis Karin bodde i nr. 8 mitt emot. Hennes pappa var tandläkare Olsson. Det var roligt att besöka och leka med Karin men inte att besöka hennes far, tandläkaren.

Reveljen första maj kunde man se från vår lägenhet då den gick Bredgatan – Ronnebygatan tidigt 60-tal. Jag har bara missat reveljen en gång fram till 1983

då jag flyttade uppåt landet. Det var 1959 då jag bara var 6 månader gammal.

Mina föräldrar, morföräldrar samt kusin Margaretha och hennes föräldrar Inga-Britta och Jan-Erik Jansson (**Föreningen Gamla Carlsronas tidigare ordförande**) var som en given tradition alltid med på reveljen. Efteråt var det härligt med en fika. Nedan en bild när Reveljen passerar Landbrogatan på 1950-talet.

Där vi bodde hade vi nära till två mindre affärer. Det verkar som om alla affärer var små och många på den tiden. Det fanns en speceriaffär på Bredgatan, där man betalade varorna i en kassa med kassörska. Den andra affären var Alfred Johanssons på Ronnebygatan snett mitt emot nummer 10. Där fanns den underbart goda ”Ankarstocken”.

Hos Alfred Johansson handlade man över disk. En gång som 5-åring fick jag gå över gatan själv i ett ärende, för som jag sade i affären ”mamma är snuvig” (migrän). Då fick jag den goda idén att själv beställa något jag älskade, nämligen godis.

Utöver vad mamma bett mig köpa slank det ur denna 5 åring ”och så skall jag ha ett kilo nallar (godis gelenallar)”. Jag tyckte min idé var helt briljant men handlaren bara skrattade och berättade att mamma redan ringt, för säkerhets skull, och sagt vad jag skulle handla och där fanns inte ett kilo nallar med. Grundlurad! Men jag fick en liten påse med hem av handlaren.

Mina morföräldrar gifte sig på tidigt 1930-tal. Visst hade de tjugiga hattar på den tiden? Till vänster Nils Lütz och till höger Helga Englund på sent 1920-tal.

Mamma o jag hälsade ofta på hemma hos morföräldrarna, Helga o Nisse. Mormor kom från bondsläkt i Sillhövda Johansson/Englund och morfars var ursprungligen invandrad från Strassburg (se ovan).

Axel och Lilly (fotografen) fick dottern Margit. Dottern Margit gifte sig med Frej Alsterlind och de fick sonen **Bengt Alsterlind** sedermera känd karlstadsprofil med TV-programmet Hajk. Karlskronafotografen Lilly Trovall-Lütz är alltså Bengt Alsterlinds morfarsmor.

Min morfar Nils jobbade som smed på varvet varför makarna Lütz fick handla i den lilla affären "Provianten" längst ner på Kyrkogatan vid Stumholmsbron. Dit fick jag följa med ibland vilket var spännande även om affären inte var så rolig. Den var klädd med kakel vad jag minns.

År 1930 när morfar Nils Lütz var 23 år gammal fyllde Karlskrona 250 år vilket firades med en stor jubileumsutställning som han besökte och överst på nästa sida syns hans inträdeskort till utställningen.

Bilden nedan visar den pampiga invigningen, som skedde på Stortorget, av jubileumsutställningen 1930. Sandgrenska manskören sjunger. På den vid den stora branden 1909 avbrända tomten där Konserthuset 1938 kom att uppföras hade en park anlagts just för denna invigning. Växtligheten syns inte på kortet men det sägs att 1938 då man tog bort parken hade den blivit riktigt vacker.

Mina morföräldrar bodde vid min födelse på "Gamla Fängelset", men 1964 flyttade de till ett nybygg hus på Kyrkogatan 9. (Nedan en bild från midsommarfirande på "Gamla Fängelset" på Björkholmen.

Min far Nils Nilsson var en man som prövat på de flesta idrotter. Jag fick ibland följa med när han bowlade nere på Berggården nära 17:ns port. Det var spännande att få gå upp och nerför den långa vägen till "jordens innandöme". Han var också med i kanotklubben Eskimå dit jag fick följa med. Vid ett sådant tillfälle då man anordnat en metartävling träffade jag Gert Fredriksson. Att han var en känd person visste jag inte. Detta var tidigt 60 tal och själv tyckte jag bäst om att få springa omkring på klipphällarna.

Jag minns att det var Barnens dag en gång om året då jag var liten. Detta "Barnensdagståg" passerade Drottninggatan – Ronnebygatan och det hände en massa kul grejer för barn. Konstigt att det i dag bara finns Mors dag och Fars dag medan Barnens dag är borttaget. Barnen kan väl behöva en dag de också.

När jag blev äldre gick jag på Chapmansskolan där jag fick **Erik Langemark** som teckningslärare. Han var väldigt speciell och bra på att lära ut. Kanske gillade jag honom för att jag fick bra betyg.

*Överst en bild från
kanotklubben Es-
kimå*

*Till vänster Gert
Fredriksson som
deltar i en metar-
tävling på tidigt
1960-tal.*

Så småningom flyttade jag till Långö och huset Ingenjörsgatan 12 där Anna Perssons affär legat. Backen upp från Muraregatan kallades Anna Perssons backe. Det fanns en trädgård mot Ingenjörsgatan.

Detta var åren 1978-1983 och huset var känt inom kommunen för att inhysa folk som blivit hemlösa vid brand eller annan katastrof. Men vi var även en del "vanliga" hyresgäster som uppskattade den äldre levnadsstilen med kallvatten och utedass.

I bottenplanet fanns lokalen kvar som varit affär med inredning och andra affärsdetaljer i en salig röra. Jag minns en utförsäljning av ett gammalt textillager i huset mitt emot där jag gjorde en del billiga fynd.

Vid denna tid, det tidiga 1980-talet, revs många äldre hus i Karlskrona.

Jag fotograferade en del av dessa byggnader och bland andra fanns Wrangelska Palatset med. Där kunde jag och två kamrater ta oss in och gå runt i de vackra rummen och tjustiga badrummen.

Wrangelska huset eller palatset låg vid Alamedan, Drottninggatan och Kungsbrogatan. Erik Langemark och Sten A. Petersson från Föreningen Gamla Carls-crona kämpade hårt men förgäves flera år mot myndigheterna och Skanska för ett bevarande.

Men, som nu sker med magasinerna i hamnen, fick husen förfalla bortom all räddning. Kampen ledde till slut till att man fick kommunen att ingripa mot det fyrkantiga bostadshus som planerades på tomten. Ritningarna gjordes om till ett vackert modernt hus med ett litet grönområde mot Kungsbrogatan.

Wrangelska palatset var uppkallat efter excellensen, viceamiralen, överkom-mendanten och greven Anton Johan Wrangel.

Vi förstod inte alls varför detta vackra hus skulle rivas. Vi var helt förstum-made av de vackra tapeter och golv som fanns därinne. Nog försökte vi nå de ansvariga men vi fick ingen respons.

1:a maj 1997. Reveljen, Marinmusikkåren, svänger in på Kungsbrogatan. Till höger byggnaderna som ersatte Wrangelska palatset. (Foto Gunnar Ekström).

"Palatsets" port mot Drottninggatan där tomten svänger mot Kungsbrogatan.

Numera bor jag, som sagts, i Örebro men åker till Karlskrona några gånger om året och minns alla gamla hus som är borta i dag. Dessutom måste man ju ta sig ett och annat sommardopp bland Trossös alla badstränder.

Solveig Lütz.

Medlemsgåvor till Föreningen Gamla Carlscrona

Föreningen Gamla Carlscrona vill framföra sitt varma **tack** till de personer som skänkt en gåva, stor som liten..., till föreningen i samband med inbetalningen av årsavgiften.

Hålet vid Bergåsa. Torsdagen den 27 augusti kl 15.00 flyttades den stora järnvägsbro - tunneln av betong på plats. Hela konstruktionen hade gjutits i ett stort hål vid sidan av järnvägsrälsen. Sedan avbröts tågförbindelsen, rälsen kapades och grävskoporna fyllde hundratals lastbilar med massor och sprängsten. Fyra stora stålballar lades ut under broelementet som nu vilade på dessa. Balkarna smörjdes med grönsåpa(miljövänligt). Hydraulcylindrar pressade sedan alla 220 tonnen glidande på balkarna på plats. Efter tre veckors avbrott skall tågen åter passera.GM

Brottaren Anders Swanson från Sturkö

Karlskronas, och Blekinges, bäste brottare genom tiderna internationellt sett är Anders Swanson som tävlade för IK Atle i Karlskrona. Anders Swanson (Svensson) föddes 1903 på Sturkö. Tjugo år gammal reste han till Amerika och bosatte sig där. Han livnärde sig som fiskare, tränade och tävlade med stor framgång i fribrottning.

Tio år senare återvände han till Sturkö som fullfjädrad brottare. Han sökte sig till brottarklubben Atle i Karlskrona och om hur det gick till berättar dåvarande sekreteraren i klubben M. Johansson:

”I början av 1933 kom en kväll en mörkhyllt pojke till klubben, medförande en försvarlig handväska. Denna befanns innehålla, förutom träningsdress, en försvarlig samling medaljer och andra utmärkelser från Amerika. Han frågade om han fick träna brottning i Atle, vilket naturligtvis gick mycket väl för sig. Han hade, sade han, varit mästare i fribrottning i New York i tre år och visade upp mästartecknen. För övrigt hade han med sig några urklipp från amerikanska tidningar som han ville att vi skulle studera. Det var den sedermera mycket omskrivne ”svensk-amerikanske fiskarpojken från Sturkö ” första inträde i brottningen i Karlskrona.” Så långt M.Johansson.

Man sände Swanson till Svenska Mästerskapen i Stockholm där han vann samtliga matcher på fall fram till finalen då regerande mästaren Herbert Olofsson rönt samma öde som alla de andra. Detta var Blekinges första SM-guld i brottning. I Dagens Nyheter skrev man: ”Ingen visste att det var denne Anders Swanson som en mängd USA-svenskar önskade i olympiatruppen i Los Angeles. Han skulle sammanträffa med den svenska brottardelegationen och eventuellt gå uttagningsmatcher mot andra svenska brottare. Men den gången fick Swanson förhinder på grund av storm, han var då fiskare i New Yorks skärgård. Men nu kom han, sågs och segrade överlägset.”

Anders Swanson behärskade helt den fria stilen, och mycket av den grekiskromerska. Tanken var att han skulle sändas till europamästerskapen i Paris detta år men av detta blev inget. Swanson hade nära en mil till träningslokalen i Karlskrona, han hämtade därför sin starka kondition enbart genom många timmars daglig rodd.

Året därpå, 1934, blev han åter svensk mästare och fick nu representera Sverige vid europamästerskapen som detta år gick i Stockholm. Han vann alla matcher fram till finalen där han mötte tysken Eahl och förlorade med domarrösterna

1-2 och en stockholmstidning skrev att den största visselkonsert som någonsin hörts i Stockholm etablerades och först efter tio minuter lyckades den svenske ledaren Råberg äska tystnad.

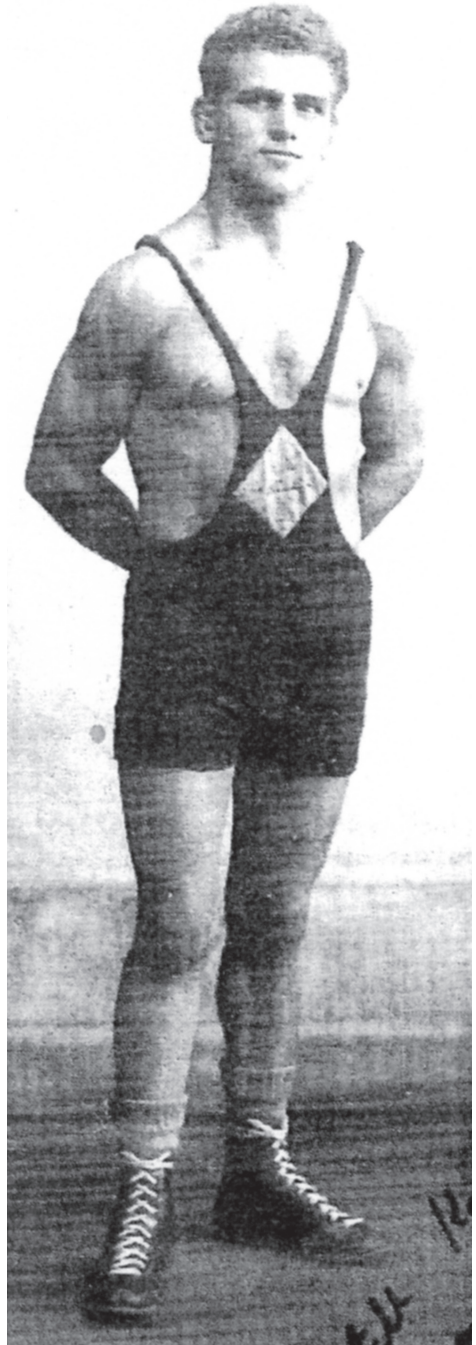
Anders Swanson var aktuell som svensk representant vid de olympiska spelen i Berlin 1936 men tackade nej i ett tidigt skede på grund av att han inte ville vara med om att göra propaganda för Hitler och hans nazism. Istället återvände han till Amerika samma år men kallades hem inför de olympiska spelen 1952 i Helsingfors. Han skulle då träna två svenska fribrottare och det gick så bra att båda tog hem varsin guldmedalj.

Första stora mästerskapstiteln i USA tog Swanson 1928 genom seger i Metropolitan-mästerskaren vilket upprepades 1929 och 1931. 1930 vann han New York States-mästerskapen och blev tvåa i de amerikanska mästerskapen endast besegrad av olympiasegraren Kapp.

Inalles har Anders Swanson tävlat och segrat i ett trettiotal turneringar i USA och vidare är han känd från ett flertal uppvisningar som han givit åt Swedish-American Athletic Club i Brooklyn.

Anders Swanson avled 1969 och ligger begravd i hembygdens jord på Sturkö kyrkogård.

Lennart Elmström. .

Saluhallen

I minnet hör jag rösterna som ekar mot
'Hallens' kakelgolv, med mönster i, av
ljud från slaktarhugg som aldrig tvekar,
och doft av bröd från Karlssons bageri.
Nästan allting fanns i Saluhallen, som
för längesedan rivits ner men är bilder,
som det inre ser, eller tankar som snor
runt i skallen.

I luften kändes fuktighet och svalka
där varor såldes ifrån skilda bås,
och för att hindra orenhet och halka
på golvet ströddes spån, det kan förstås.
Där kunde «Mobergskan» med buller härskas
ty 'finemang' var hennes melodi,
och när alla lyft sin jalusi
om morgonen, var alla varor färska.

Här såldes fläskkotlett och karameller,
och havets fåglar hängde där på krok,
och potatis, kål och kantareller
handlades kontant, och ej på bok.
I gångarna blev trångt när Stadens
damer spred nyheter om tidens
fenomen, om vad de sett i lyktors bleka
sken av andras synd i äktenskapens
dramer.

Nu rusar bilarna med tyngd och styrka
där varuhusens första vagga stod, som
mera liknade en folkets kyrka i minnets
glans, med tycke av klenod. Nu går det
ej att längre åberopa en äldre byggnads
klara levnadsrätt ty detta hus
förvandlades till slätt med hjälp av lastbil
och mekanisk skopa.

*Vi kommer då och då att publicera
en dikt av Percy Milsten. Han har gett ut ett
antal häften med dikter, som vi erhållit.*

Karlskrona Saluhall

"Mobergskan" som nämns i dikten

En händelserik utflykt

Föreningen avslutade sitt vårprogram med sedvanlig bussutflykt, som i år gick till Öland. På östra sidan i Störlinge finns ett Lantbruks- och Motormuseum, som innehåller massor av intressanta föremål. Efter kaffekorgens inmundigande tog guidning och visning vid. Även en del souvenirer fick plats i bussen.

Färden fortsatte söderut, där vi fick se välbevarade väderkvarnar, radbyar och fornlämningar i massor. Då vi korsade Alvaret fann vi Arontorp som förutom Arontorps ros är välkänt för City-hallens kunder då man kan inhandla dess kroppkakor om fredagarna. Nu fanns det både raggmunk och kroppkakor på menyn. Reserverade bord fylldes snart och alla lät sig väl smaka.

Färden fortsatte öster och söder ut då vi ställt in sikten på Ottenby. Vägen gick genom Södra Ölands odlingsområde som år 2000 togs upp på UNESCO:s Världsarvslista då speciella väderförhållanden gör odlingen av främst grönsaker betydande.

Då vi kommit så långt söderut som det gick, fick vi en blåsig promenad för att beskåda fyren Långe Jan och besöka Naturum med dess unika samling av främst fåglar, som besöker platsen varje år. Även glasskiosken fick ett besök.

Vägen hem gick på västra sidan där även ett besök på Resmo krukmakeri lockade till ett stopp. Efter detta var det dags att säga "hemåt" till vår chaufför, som för dagen var Bert på Trossö Buss. När vi "landade" på Stortorget efter en alltigenom solig dag var alla överens om att snart ses igen.

Karlskronas historia i nytt ljus

Vi har tagit del av en nyutkommen bok, "I nytt ljus", som borde vara av stort intresse för våra medlemmar.

Författaren Patrik Skantze vill lyfta fram Sveriges industrihistoria ur ett familjeföretags perspektiv. Det handlar om Karlskrona Lampfabrik.

För ca tio år sedan riskerade lampfabrikens unika miljö att försvinna. Föreningen engagerade sig då och stöttade i april 2006 ansökan om byggnadsminnesförklaring av fastigheten Garvaren 25.

En stor, intressant och tilltalande bok på över 300 sidor som bl.a. går att köpa på Blekinge museum

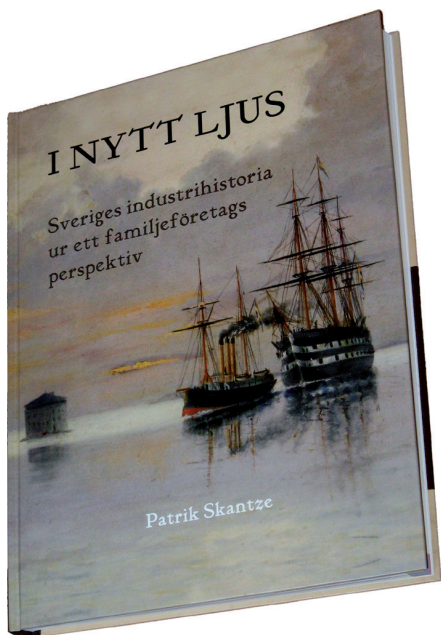
Här kommer en resumé av innehållet.

Göran Mårtensson

Boken domineras av berättelsen om stadens äldsta privata industriföretag, Karlskrona Lampfabrik. Dess 130-åriga historia redovisas med mycket bilder av personal, byggnader, maskiner och produkter.

Nästan 2000 karlskronabor har varit anställda på fabriken under årens lopp. Företagsledningen har hela tiden legat i familjen Skantzes händer och i boken berättas om de tio fabrikörnas många gånger dramatiska öden.

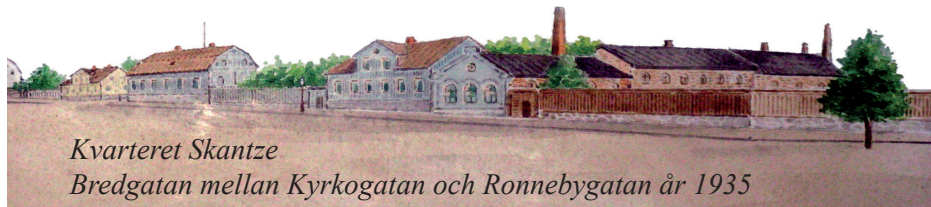
Staden Karlskronas historia skildras med stor vikt vid både den industri som varit och den som nu finns kvar. Denna

övergripande skildring av industrin i Karlskrona är den hittills enda i sitt slag.

Delar av föreningsverksamheten i staden redovisas också, både den politiska, den fackliga, den religiösa men främst den verksamhet som varit inriktad på att främja företaget i Karlskrona.

Patrik Skantze vill ge sin bild av den svenska industrins historia och inspirera till ökad kunskap om företaget villkor och om de mindre och medelstora industriföretagens betydelse för välståndsutvecklingen.

Kvarteret Skantze

Bredgatan mellan Kyrkogatan och Ronnebygatan år 1935

Returadress
FGC
Alamedan 11
371 33 Karlskrona

B

FÖRENINGEN GAMLA CARLSKRONA 70 ÅR

Jubelkväll

sång, musik, show och nya festliga revynummer med

**JAN HÖILAND, MARIANNE KOCK,
CHRISTER PETERS & TORD SÖLVESSON**

Martin Marks orkester och Nöjesklubben QL:s revygäng:

Lars Molander, Annica Stoltz-Laronsson,
Gudrun Oscarsson, Carina Dahlberg, Annika Refwelin,
Sonja Pettersson, Christer Peters & Jan Berthilson.

I SPARRSALEN, KARLSKRONA

**LÖRDAGEN 17/10 kl. 16:00 samt kl. 19:30
+ SÖNDAGEN 18/10 kl. 16:00**

Numrerade biljetter säljs hos Föreningen Gamla Karlskrona,
Alamedan 11 A, eller via telefon 0455-101 90 samt
0455-101 91 med start onsdagen 9 sept. kl. 12:00-18:00.
Ev. överblivna biljetter säljs en timma före respektive
föreställning vid entrén i Sparresalen. Kontant betalning!

**Biljettpris: Medlem i FGC 250:-/person.
Övriga 295:-/person.**

VÄLKOMNA! Arr: Föreningen Gamla Karlskrona 2015.